

דעות

יש עם מי לדבר, אבל נתניהו ושותפיו דוחקים את הפלסטינים להתנגדות לפשרה

שאול אריאלי, סיון הירש-הפלר וגלעד הירשברגר • ראשי קבוצת המחקר
"תמרור", ומחברי המחקר "נאחזים בשטח או מאחזים עיניים" על השפעת
ההתנחלויות על הסדר קבע עתידי

20:00 • 27 באוקטובר 2025

זה יותר ממאה שנים שהחברה הפלסטינית נעה בדרך למימוש
שאיפותיה הלאומיות בין הנרטיב למציאות. מאז הצהרת בלפור
ב-1917 — בה ראו הפלסטינים עוול גדול שנגרם להם עקב שלילת
זכותם להגדרה עצמית במולדתם והענקת זכות זו לעם היהודי — ועד
1988, היתה ידם של הדבקים בנרטיב הבלתי מתפשר על העליונה.
בתהליך הדרגתי, שהחל לאחר מלחמת ששת הימים, הלכה והתגבשה
בקרב ההנהגה הפלסטינית ההבנה כי המאבק המזוין למען "פלסטין
מהים ועד הנהר" לא תביא למימוש השאיפות הלאומיות. ב-1988 חל
מפנה, וידם של התומכים בפשרה גברה.

באותה שנה אש"ף קיבל את החלטות האו"ם 181 ו-242, שמשמען
הכרה במדינת ישראל בגבולות 1967, כפי שעוגן בהכרה ההדדית בינו
לבין ישראל בהסכמי אוסלו בספטמבר 1993. ואולם, השינוי בעמדה
המדינית לא גרר בעקבותיו שינוי בנרטיב הפלסטיני. בהקדמה
להכרזה ב-1988 הודיעה המועצה הלאומית הפלסטינית על נכונותה
להסכים לחלוקת הארץ, "חרף העוול ההיסטורי שנכפה על העם
הערבי הפלסטיני".

את הנכונות לפשרה ניתן להסביר בשני גורמים שהכריעו גם את תודעת רוב מדינות ערב: העליונות הצבאית של ישראל, והלגיטימציה הבינלאומית לקיומה בגבולות 1967.

סקר ייחודי שערכה בספטמבר השנה קבוצת המחקר "תמרור-פוליטוגרפיה", בשיתוף המכון למחקרי ביטחון לאומי, בקרב מדגם מייצג של הפלסטינים בגדה, ממחיש את המתח בחברה הפלסטינית בין נרטיב בלתי מתפשר לבין עמדה מדינית פרגמטית המוכנה לפשרה טריטוריאלית של שתי מדינות, על פי החלטות בינלאומיות: 78% מפלשתינה (א"י) לישראל ו-22% לפלסטין.

רבים בציבור הפלסטיני דבקים במאבק מול ישראל, אך 75% תומכים בהסכם ו-57% סבורים שחטיפות לא משרתות את העניין הפלסטיני

מן הצד הנאמן לנרטיב, כמחצית שוללים את זכות קיומה של ישראל וסבורים כי ניתן להשמיד אותה בעקבות 7 באוקטובר. רוב הציבור (69%) לא מאמין שישראל תתקיים לעד, ואף רואה בצעדי הנורמליזציה בינה למדינות ערב בגידה בעם הפלסטיני (71%). נתונים אלה משקפים תפישה של משחק סכום אפס. בנוסף, 28% מעדיפים מדינה פלסטינית אחת "ללא יהודים", ו-17% תומכים במאבק חמוש. מכל אלה עולה תמונת מצב שבה רבים מהפלסטינים רואים בגידה בויתור טריטוריאלי או לאומי.

ואולם, בו בזמן עולה מהסקר תמונה שונה: כמחצית מהפלסטינים בגדה מציינים כי פתרון שתי המדינות הוא החלופה המדינית המועדפת, וכאשר הוצגה "חבילת הסכם מלאה" (הקמת מדינה לצד ישראל; בירה במזרח ירושלים; שיבת פליטים למדינה הפלסטינית; חיבור טריטוריאלי בין עזה לגדה, וסיום התביעות ההדדיות), שיעור התמיכה זינק ל-75%. העדפה זו חזקה במיוחד בקרב מבוגרים, אצלם שיעור התמיכה מגיע ל-87%.

לכך מצטרפת נכונות לברית אזורית, ובלבד שנכלל בה אופק ממשי להקמת מדינה פלסטינית. כמעט מחצית מהנשאלים תמכו בכך (48% לעומת 43% מתנגדים). ברמת דרכי הפעולה בולט פער מקביל: בעוד התמיכה במאבק חמוש קיימת, 43% רואים במשא ומתן דרך פעולה מועדפת, ו-25% תומכים בהתנגדות לא אלימה. ונתון חשוב נוסף: 57% סבורים כי חטיפת אזרחים אינה משרתת את היעדים הלאומיים הפלסטיניים.

כלומר, מצד אחד קיימת עדיין תודעה עמוקה של נרטיב לאומני ובלתי מתפשר, אך מצד אחר יש תמיכה בעמדות מדיניות פרגמטיות, במיוחד כאשר ההסדר המדיני מפורט. נאומו של מחמוד עבאס באו"ם המחיש זאת: תמיכה חזקה בפתרון שתי המדינות וגינוי הטרור החמאסי, למען הקמת מדינה פלסטינית לצד ישראל יחד עם ענידת סמל השיבה — סמל הנרטיב הפלסטיני.

על ההנהגה והציבור בישראל להיות מודעים למתח הזה, ולהתאים את ציפיותיהם. כאשר האידיאולוגיה המקסימליסטית יורדת לקרקע המציאות, הנכונות לפשרה נוטה להחליף את החזון הפונדמנטליסטי והציבור מוכן לבחון צעדים הדרגתיים המייצרים תמורה אמיתית. כאשר הדיון עובר מנרטיב מופשט ל"חבילת הסכם" מפורטת, עולה הנכונות לפשרה. תהליך מדיני עשוי להיות ארוך וקשה, אך לפי ממצאי הסקר רוב הפלסטינים בגדה מקבלים את מימושו במסגרת פתרון שתי המדינות.

עם זאת, כדי לקיים את הנכונות לפשרה הפלסטינית והערבית היום ולאחר חתימת הסכם, על ישראל להבטיח כי שני יתרונות אלו — עליונות צבאית ולגיטימציה בינלאומית — המכתיבים גם את העמדה הפלסטינית, יישארו בידה לפחות לדור הקרוב. לצערנו, ראש הממשלה בנימין נתניהו ודומיו מכרסמים באופן אנוש בשני יתרונות אלו, ודוחפים את הפלסטינים ואת העולם הערבי לאמץ מחדש את הנרטיב חסר הפשרות גם כעמדה מדינית.

לחצו לקבלת עדכונים בנושא:

 פלסטינים בנימין נתניהו

הצג עוד

מערכת | הנהלה | מדיניות פרטיות | תנאי שימוש | צרו קשר |
רכשו מינוי | ביטול מינוי דיגיטלי | שאלות ותשובות | פרסמו אצלנו

חדשות, ידיעות מהארץ והעולם - הידיעות והחדשות בעיתון הארץ. סקופים, מאמרים, פרשנויות ותחקירי עומק באתר האיכותי בישראל
© כל הזכויות שמורות להוצאת עיתון הארץ בע"מ